DESZK KÖZSÉG ÖKORMÁNYZAT
POLGÁRMESTERÉTŐL
6772 DESZK, TEMPFLI TÉR 7.
TEL: (62) 571-580, e-mail: ph@deszk.hu

Tárgy: Tájékoztató a környezet állapotának alakulásáról

Deszk Község Önkormányzat
Képviselő-testülete
részére

Deszk

Tisztelt Képviselő-testület!

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdésének e) pontja, valamint az 51. § (3) bekezdése alapján Deszk község környezeti állapotának alakulásáról a Képviselő-testület és a lakosság részére a következő tájékoztatást adom:

TÁJÉKOZTATÓ A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK ALAKULÁSÁRÓL 2022.

I. A levegő állapota

Deszk levegőminőségére vonatkozó imissziós, illetve közvetlen mérési adatok nem állnak rendelkezésre.
A községben jelentős ipari légszennyezési forrás nincsen. Az önbevallásra kötelezett telephelyek száma az utóbbi években 1 volt, 10 pontforrással. Ennek adatai alapján sem állapítható meg jelentős légszennyezés.

Az ***ülepedő por*** mennyisége a megyében nem számottevő, határérték-túllépés valószínűsíthetően Deszk esetében sem jellemző (imisszió-határérték: 16 g/m2*30 nap). Az M43-as autópálya 2011. áprilisi átadása óta mintegy kétharmadával csökkent az átmenő személygépkocsi forgalom, a tehergépjárművek száma mintegy 90 % -al mérséklődött.

A ***szálló por*** magas koncentrációja eredményezheti a legrosszabb levegőminőség-értéket. Az egészségre a 10 mikronnál kisebb (10 mm) méretű por jelent nagyobb veszélyt, mert lejut a mélyebb légutakba. A por toxikus anyagokat is tartalmazhat, ez esetben megítélésük a toxikus anyag szerint történik. A szálló por tekintetében Csongrád-Csanád vármegye levegője szennyezett, elsősorban a fűtési félévben voltak tapasztalhatók határérték túllépések.

Lakossági panasz télen leginkább abból adódik, hogy nem megfelelő fűtési technikával, illetve nem erre kialakított berendezésben fűtenek, így az kellemetlen szaghatással jár. Elmondható, hogy egyre gyakrabban tüzelnek a lakosok műanyaggal, illetve gumival, ami a kellemetlen szaghatáson túl rendkívül környezet – és egészség károsító hatással is bír. Ilyen észlelése esetén az illetékes szakhatóságnak továbbítjuk az ügyet. A Deszki Tükör oldalain többször jelent meg cikk a nem megfelelő tüzelőanyaggal történő tüzelés veszélyeiről, annak hatásairól a környezetre és az élővilágra.

A község területén a gázfogyasztók és a település lakóházainak aránya 94%-os volt, vagyis a lakások 94%-a rendelkezett vezetékes gázzal.

Nyáron a trágyaelhelyezésből, kezelésből adódnak lakossági problémák. Az ezirányú bejelentések kivizsgálásra kerülnek és amennyiben szükséges, a szakhatósági bevonás is megtörténik. A korábbi, a Polgármesteri Hivatal által kezdeményezett hatósági eljárások vélelmezhető eredménye, hogy 2022. évben az Agronomia Kft. melletti (Kertész, Csalogány) utcákból nem érkezett bejelentés trágya szaghatásra vonatkozóan. Alkalomszerűen - nyilván a telep jellegéből adódóan- érezhető szaghatás, azonban ez nem állandó jellegű.

A község területén a hulladékok nyílt téri égetése tilos, a közterület-felügyelő több esetben szólított fel lakosokat a nyílt égetés beszüntetésére. A tiltás a vonatkozó Kormányrendelet módosítása miatt az egész országra kiterjedt, mely megszegése esetén 100.000,-Ft bírság szabható ki.

A pollenek

Sokan szenvednek a szemviszketést, orrfolyást, nyálkahártya-duzzanatot okozó pollenallergiától. A kellemetlen tünetek elkerüléséhez, mérsékléséhez fontos információ, hogy mikor, milyen mennyiségben vannak a levegőben allergének. Szegeden 2005. óta a Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya működteti az adatokat szolgáltató pollencsapdát, melynek monitorozási területe 50 km sugarú területet fed le. Percenként 10 liternyi – azaz egy átlagos lélegzetvételnyi – levegő áramlik át a polleneket gyűjtő szerkezeten.

A növények mikrospóráit egy tapadós felületű henger gyűjti be, amit hetente cserélnek és kiértékelnek a szakemberek. A pollencsapda része az Országos Környezetegészségügyi Intézet Aerobiológiai Hálózatának, mely országszerte 32 allergén növény virágporát és 2 allergén gombafaj spóráját vizsgálja a levegőben. Az adatokból összeállított pollennaptárt és előrejelzést érdemes figyelniük az allergiás betegeknek, hogy időben kikérjék orvosuk tanácsát a megelőzésről, a tünetek gyógyszerrel történő mérsékléséről.

A pollencsapda segítségével a parlagfű, a libatopfélék, az útifű, a pázsitfűfélék, a lórom, a hárs, a csalánfélék és gomba spórák levegőben lévő mennyiségét tudják lemérni.

A 2022. évi szezon felfutásának kezdetén a pollenterhelés egy jelentős visszaesés után a sokéves átlagnak megfelelően alakult, majd az elnyúlt tetőzés után viszonylag lassan csengett le. Az idei szezon átlagos pollenterhelést jelentett, ami sok tekintetben a rendkívüli időjárásnak - az aszályos nyárnak, a sok csapadéknak augusztus második felében és a szeptember második felében tapasztalható leülésnek - köszönhető.

A mögöttünk hagyott szezon az előző évhez képest kissé korábban indult. A 2022. évi parlagfű pollenszezont összesen három csúcs jellemezte, a csúcsidőszakban az időjárás hatására többször visszaesett a pollenkoncentráció. A parlagfű pollen országos napi átlagkoncentrációja alapján a csúcsidőszak 2022-ben 29 napig tartott, mely néhány nappal rövidebb, mint 2021-ben. A parlagfű pollen országos napi átlagkoncentrációja először augusztus 18-án, utoljára pedig szeptember 15-én haladta meg a tüneteket okozó, nagyon magas szintet. A szeptember végi lehűlés hatására az országos átlag az előző évnél közel egy héttel hamarabb csökkent a tüneteket okozó szint alá.

A csúcsidőszakban az extrém magas koncentrációjú napok száma valamivel alacsonyabb volt, mint 2021-ben. Az abszolút legmagasabb napi koncentráció értéket Békéscsabán regisztrálták, értéke az előző évi Nyíregyházán mért szinthez képest kissé magasabb volt.

A tél sem mindig tünetmentes időszak az allergiásoknak, mert az allergén gombák koncentrációja megemelkedhet. A fűtési szezonban a beltérben a penészgomba és poratka okozhat allergiás megbetegedéseket. Ha enyhe lesz a december és a január, számítani lehet arra, hogy a mogyoró virágzása már januárban elindulhat.

Deszkhez a legközelebbi pollencsapda Szegeden található, melynek 2022. évi adatai a parlagfű vonatkozásában a következők szerint alakultak:

2022-06-15	SZEGED	parlagfű (Ambrosia)	nincs jelen
2022-07-01	SZEGED	parlagfű (Ambrosia)	nincs jelen
2022-07-15	SZEGED	parlagfű (Ambrosia)	alacsony
2022-08-01	SZEGED	parlagfű (Ambrosia)	alacsony
2022-08-15	SZEGED	parlagfű (Ambrosia)	magas
2022-09-01	SZEGED	parlagfű (Ambrosia)	nagyon magas
2022-09-15	SZEGED	parlagfű (Ambrosia)	nagyon magas
2022-10-01	SZEGED	parlagfű (Ambrosia)	alacsony
2022-10-15	SZEGED	parlagfű (Ambrosia)	alacsony

(Forrás: www.nnk.gov.hu)

A jegyző a parlagfű-mentesítés érdekében több alkalommal a Deszki Tükör című önkormányzati újságon, plakátokon keresztül, valamint az önkormányzati honlapon tájékoztatta a lakosságot annak fontosságáról, illetve annak az elmulasztása esetén alkalmazható bírságokról. A parlagfű elleni védekezés egész évben fennálló kötelezettséggé vált. Előbbiek betartását a közterület-felügyelő ellenőrzi, amennyiben szükséges, felszólítással él a hatóság, illetve külterület esetén továbbítja azt az eljáró szakhatóságnak.

Parlagfű

Éghajlat, hőmérséklet

Csongrád-Csanád vármegye területe a meleg, száraz, forró nyarú éghajlati körzetbe tartozik, ahol a nyári meleg a hőmérsékleti átlagok mellett az erős felmelegedések nagy gyakoriságában is kifejeződik. Az éghajlatot alapvetően befolyásolja, hogy felszíne három jól elkülöníthető egységre terjed ki. A középen, észak–déli irányban húzódó Tisza és ártere valamelyest mérsékli a hőmérsékleti szélsőségek kialakulását. Nyugaton, a homokfelszíneken szélsőségesebb a klíma, erősebbek a nyári felmelegedések, sőt a mikroformák (homokbuckák és buckaközi mélyedések) tovább módosítják az éghajlati elemek, közöttük elsősorban a hőmérséklet járását.

A tavalyi, szintén meleg nyarat követően az idei még forróbb volt. A 2022-es nyár a legmelegebb 1901 óta. Ez nem meglepő, hiszen mindhárom hónap jócskán melegebb volt a sokéves átlagnál. Az évszak során lehullott csapadékmennyiség mindössze kb. a kétharmada az 1991-2020-as értéknek, de térbeli és időbeli eloszlása is nagyon változó képet mutat. Az évszak folyamán ismét a magasabban fekvő területek voltak a hűvösebbek, az Észak-Magyarországi középhegységben 20°C alatti háromhavi átlaghőmérséklet is előfordult. Ezt követik a dunántúli országrész évszakos átlagai, ahol 20-22 °C közti értékek voltak jellemzőek. A legmelegebb tájunk az Alföld lett, ahogy általában minden nyáron. Itt jellemzően 22-24 °C közt alakult az évszakos átlag. Ezen belül délkeleten még melegebb tájakat találunk (Alsó-Tisza-vidék, Körös-Maros köze), Szegeden a 25 °C-ot is meghaladta a középhőmérséklet (*1. ábra*).

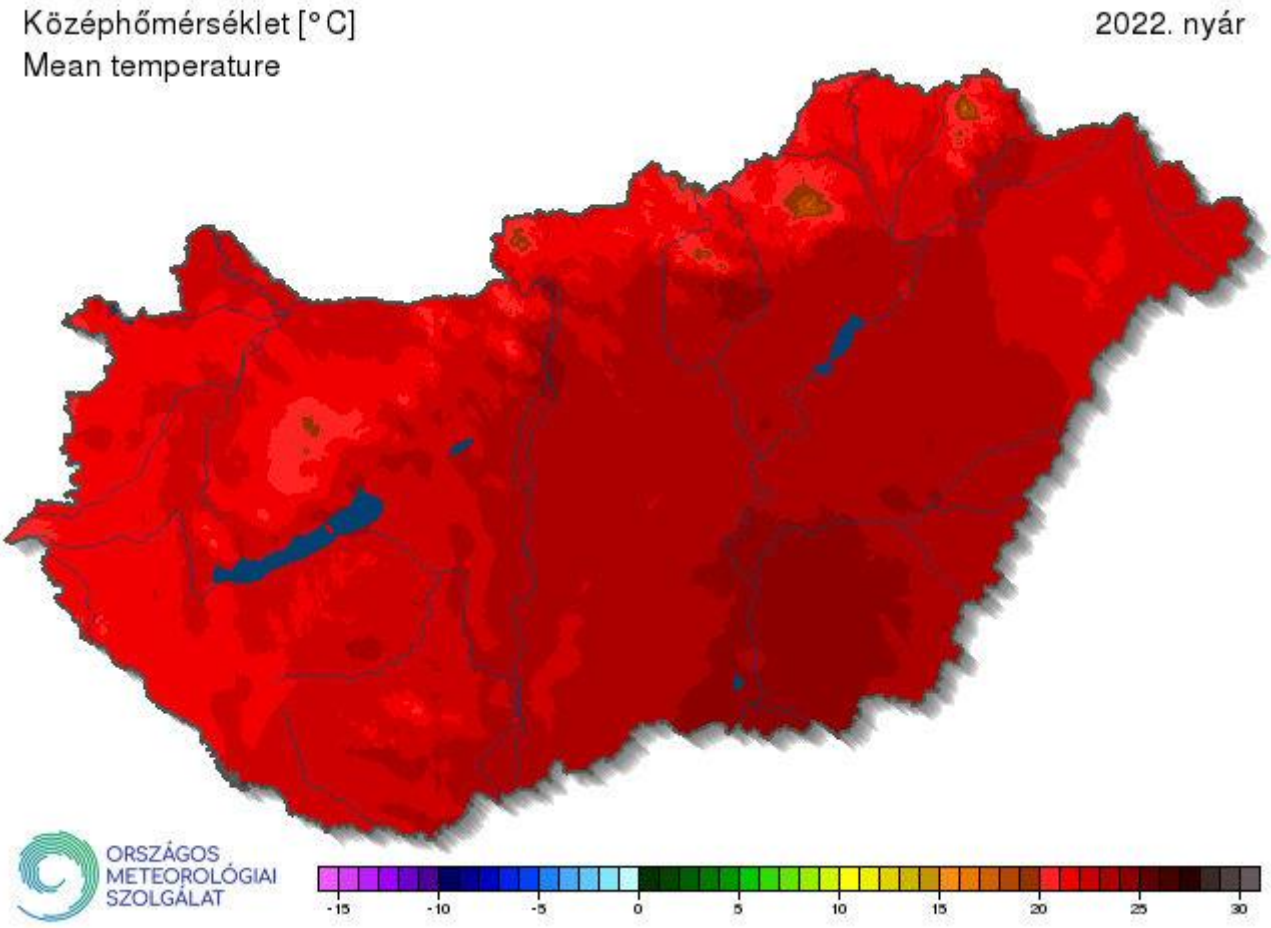

1. ábra
A 2022-es nyár középhőmérséklete °C-ban

A *2. ábrán* megfigyelhetjük, hogy az egész országban melegebb volt a nyár a megszokottnál. Az eltérés mértéke mindenhol legalább 1 °C volt. A Dunántúl nyugati részén 1 és 1,5 fok közti pozitív anomáliát jegyeztünk fel. A Dunántúl keleti felén és az északkeleti országrészben (Felső-Tisza-vidék, Nyírség és a tőle észak-északnyugatra fekvő területek) 1,5-2 °C-kal volt melegebb a nyár, mint az 1991-2020-as időszakban. Hazánk középső területein a 2 °C-ot is meghaladta az eltérés a normálhoz képest. Ezen belül Budapest és Szeged térségében, a Mátrában, valamint a Mecsek vidékén 2,5°C, sőt akár 3 °C feletti anomália is előfordult.

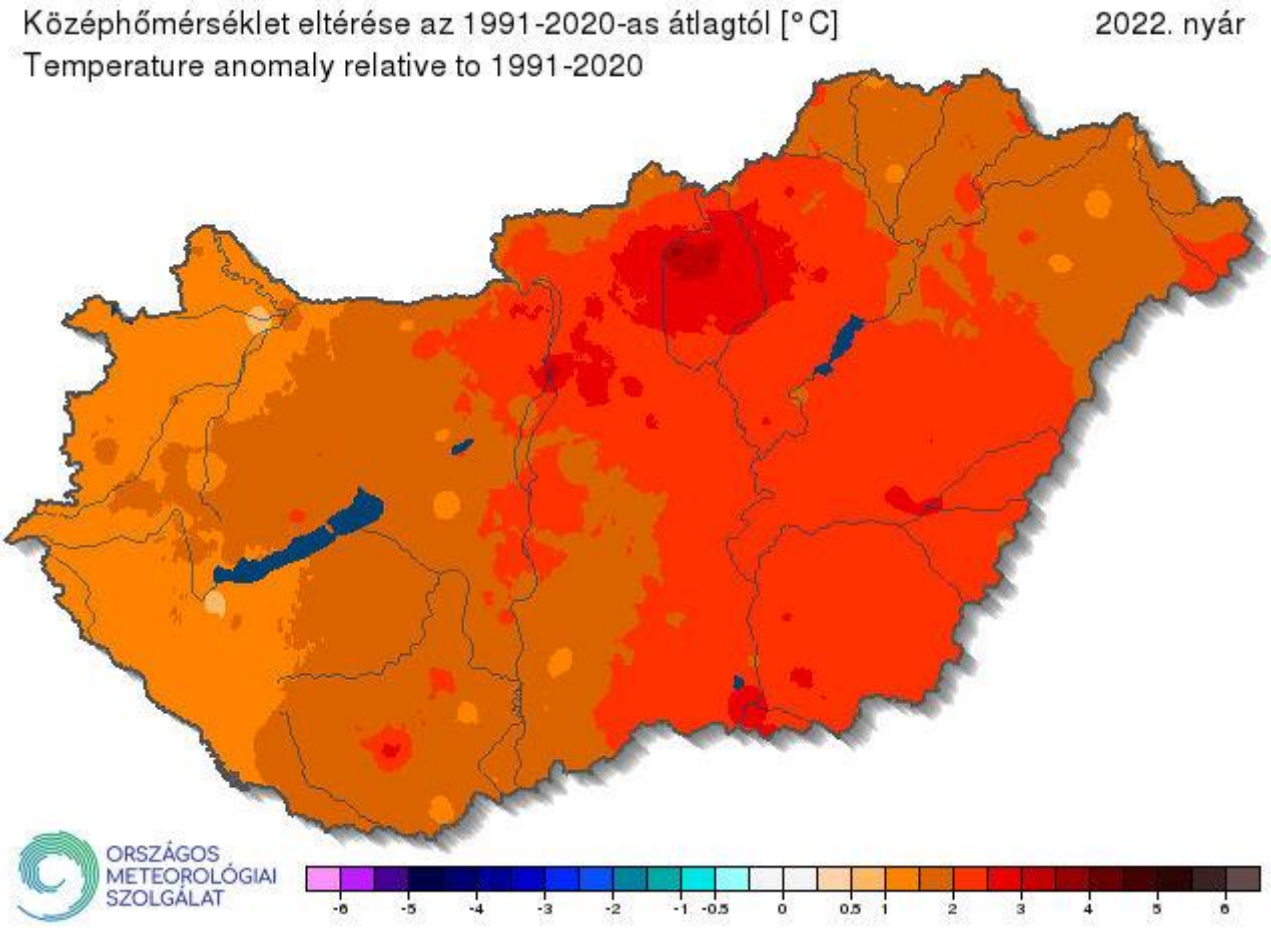

2. ábra

A 2022-es nyár középhőmérsékletének eltérése a sokévi átlagtól

A nyár idén országos átlagban 2,0 °C-kal lett melegebb a sokéves átlagnál (*3. ábra*). Ha a hónapokat külön-külön nézzük, akkor a június tér el leginkább az 1991-2020-as átlagtól (+2,3 °C). Ettől csak kevéssé maradt el az augusztus, mely szintén 2 fok feletti eltérést hozott (+2,1 °C). A júliusi átlaghőmérséklet is pozitív eltérést mutat, csak az előzőeknél kevesebbet (+1,6 °C).

3. ábra

Az országos havi és az évszakos középhőmérséklet eltérése a sokévi (1991-2020-as) átlagtól 2022 nyarán (interpolált adatok alapján)

Forrás:
https://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/eghajlati_visszatekinto/elmult_evszakok_idojarasa/main.php

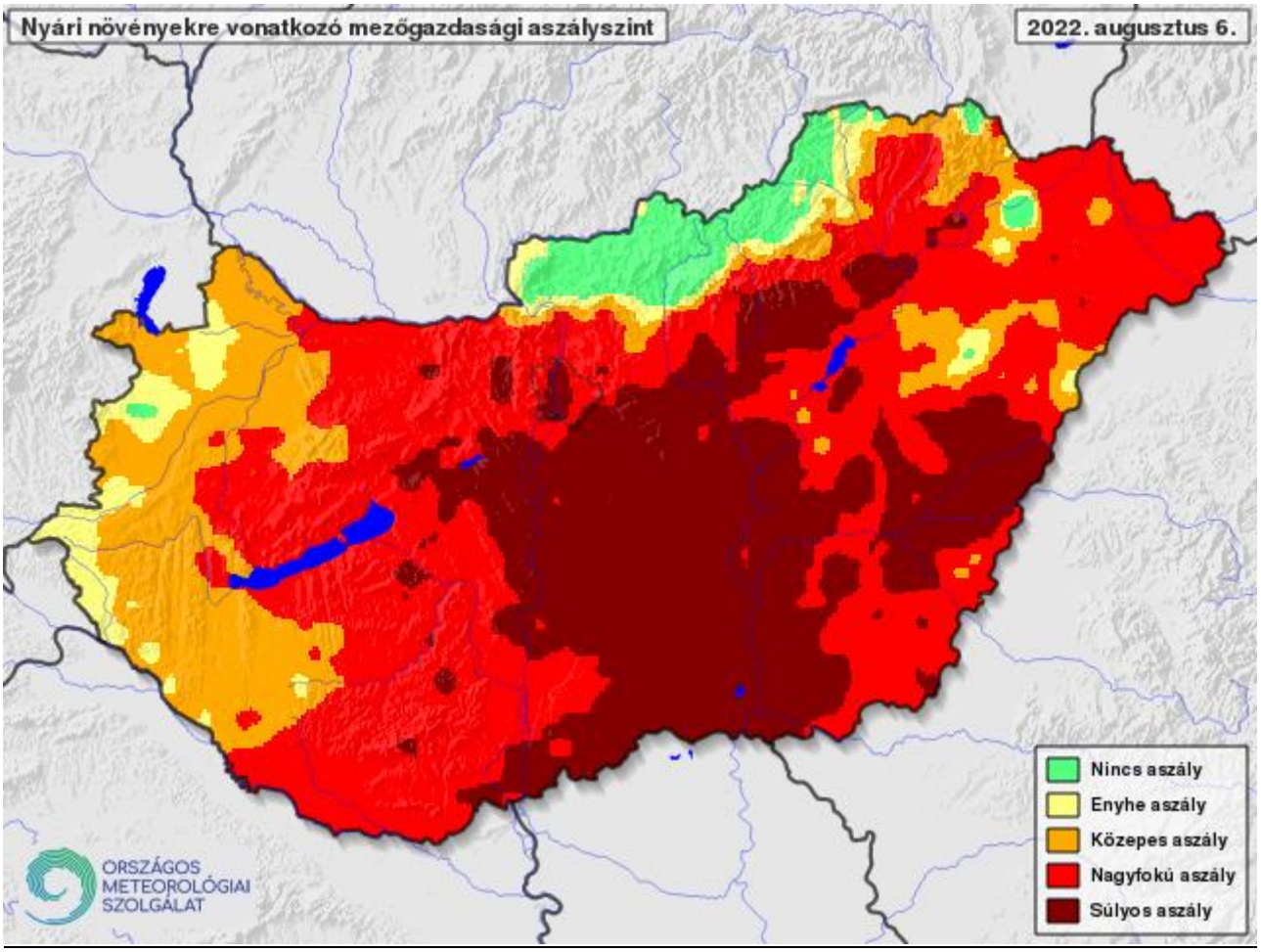

A 2022-ben tapasztalt aszály bár nagyon súlyos, nem tekinthető rendkívüli méretűnek, hasonló súlyosságú aszályok 20-50 éves visszatérési gyakorisággal bekövetkeznek Magyarországon. A legsúlyosabb aszályok rendszerint a meteorológiai, légköri és hidrológiai aszály együttes fennállásakor alakulnak ki. A vízügyi ágazatnak fel kell készülnie ezen időszakok „átvészelésére" bár a lehetőségek korlátozottak, mivel az ágazat azzal tud gazdálkodni, ami van, viszont az aszályos évek jellemzően a felszíni vizek rendkívül alacsony vízhozamait is magukkal hozzák. A rendelkezésre álló, korlátozott vízkészleteket hatékonyabban kell felhasználni, és törekedni kell az eddig kárba vesző vízmennyiségek (pl. a városok területéről elfolyó csapadékvíz) hasznosítására is. (Forrás: www.ovf.hu/Szamosvári István)

II. A vizek állapota

II. 1. Felszíni vizek

Maros-folyó

Folyóvíz mennyiségi jellemzői

Deszk közigazgatási területe teljes egészében mélyártéren fekszik. A település árvizek elleni védelmét a Maros I. rendű bal oldali töltése hívatott szolgálni mintegy 8,3 km hosszban, valamint a Kamaratöltés 1600 fm hosszban. A védvonal ezen szakasza az ATIVIZIG Szegedi Szakaszmérnöksége kezelésében van. Az árvízvédelmi szakaszokon a biztonságot a vízfolyásokat keresztező létesítmények (zsilipek, átereszek, vezetékek) állapota határozza meg. A Deszket érintő öblözethez tartozó árvízvédelmi vonalak állapota megfelelő, a töltések megfelelő szintre kiépítettek, rendszeresen karbantartottak.

Deszk község közigazgatási területe határának egy szakaszát a Maros folyó képezi. A Maros vízszintjére csakúgy, mint más kontinentális területen lévő folyókra általában, jellemző a tavasz végi – kora nyári magas vízállás. A meder általános szélessége 100 méter, mélysége 6-8 méter. A folyó vízjárása és vízhozama erősen ingadozó, árvizei viszonylag gyors lefutásúak, 5-10, néha 20 napig tartanak, csak a torkolatvidéken fordulnak elő a Tisza tartós árhullámai miatt ezt meghaladó időtartamú árvizek.

*A Maros vízgyűjtőjének csak kis része van Magyarország területén. A vízgyűjtő teljes nagysága 20.322 km2, a Magyarországra eső rész azonban csak 2.432 km2, a többi Románia területén van. A hazai vízgyűjtőrészen kialakuló folyamatok nagymértékben függnek a Maros vízgyűjtő külföldi részén végzett beavatkozásoktól.

A terület ártéri öblözeteinek mentesítése érdekében az árvízvédelmi töltések a tervezési alegység folyómenti területein teljes hosszúságban kiépültek. A Maros folyó szabályozási munkához kapcsolódóan 19 átmetszés létesült a XIX. század második felében. Az alkalmazott folyamszabályozási művek közül 23 helyen létesült hosszirányú szabályozási mű, melyek legnagyobb részben partbiztosításként épültek. A keresztirányú szabályozási művek 53 helyen épültek, melyek közül valamennyi sarkantyúként valósult meg.

A Tisza folyón a szerbiai Törökbecsénél létesült folyami duzzasztó hatására a teljes folyószakasz kisvízi időszakban duzzasztott, ami a Marosban is kimutatható. A vizek tározásával kapcsolatban legnagyobb mértékű a törökbecsei duzzasztó hatása, mely Makóig kimutatható. A duzzasztás következtében a folyó Szegedi vízmércéjén mért korábbi LKV (-250 cm) helyett nyári vízhiányos időszakokban sem csökken a vízszint a negatív tartományba.

A szabályozási munkák hivatottak biztosítani a meder megfelelő fejlődési irányát, a töltések védelmét. A Maros vízjárását és vízkészletét alapvetően a Romániában lévő vízgyűjtőrész hidrológiai viszonyai határozzák meg, de azokat az éghajlati és domborzati viszonyok mellett számos egyéb tényező is befolyásolja. A legutóbbi évtizedekben sok tározó épült és épül a Maroson és mellékvízfolyásain, melyek befolyásolják a folyó vízjárását. A több mint 30 tározó összetett hatását az árhullámok levonulására és az összegyülekezés folyamatára csak kevéssé ismerjük. A Tisza is jelentősen befolyásolja a magyarországi szakaszon a marosi árhullámok levonulását. A vizsgált területen összegyülekező saját felszíni vízkészlet nincs, csak az átlagosnál jóval nedvesebb években alakul ki felszíni lefolyás. A kisebb vízfolyások esetén csak rövid szakaszon találunk meder/partbiztosítást, amely leggyakrabban a belterületi szakaszon jellemző. Ezek hatása a vízfolyásra elenyésző.

(*Forrás: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium- A Víz Keretirányelv hazai megvalósítása, Vízgyűjtő Gazdálkodási Terv, A 2-21. MAROS. 2010.)

Folyóvíz minőségi jellemzői

A Maros folyó bizonyul a megye legszennyezettebb folyóvizének. A Maros vízminősége már az ország területére érve meglehetősen rossz. Az elmúlt években gyakran előfordult, hogy a vizsgált komponenscsoportok az erősen szennyezett minősítést mutatták. A Nagylaknál a folyóba torkolló Élővíz-csatorna és a Makó felett befolyó Szárazér erősen szennyezett. A Tiszába torkollás előtt mért értékek a szennyvíztisztításnak és az öntisztulásnak köszönhetően valamivel kedvezőbbek, mint a felsőbb szakaszokon. Több korábbi szennyező ipari üzem megszűnésének, valamint a Románia területén történő szennyvízberuházásoknak köszönhetően némileg javult a Maros vízminősége az utóbbi években, de továbbra is rendkívül komoly problémákat jelent a tisztítatlanul a folyóba ömlő kommunális és ipari szennyvíz, a háztartási hulladék, a kavics-, homok- és színesfémbányászat, valamint a nagyüzemi állattartás.

A toxikusfém-szennyezések állandó jellegűek, amelyeket – főleg tavasszal és ősszel – óriási mennyiségű mérgező anyagot kimosó bányaáradások tarkíthatnak. A Marost Déva mellett, tehát a Szegedhez viszonylag közel szennyező Felsőcsertés-környéki bezárt bányák sem rendelkeznek tisztítóteleppel. A magyar kutató (Hantz Péter) nagy mennyiségben talált a vizekben és a hordalékban rezet, cinket, nikkelt, kobaltot, ólmot, kadmiumot vagy éppen arzént. Az Ompolyba, majd a Marosba a Rinel-völgyi bezárt bányák környékéről higanyszennyezés kerül, amely a környező növényekben a megengedett érték akár hetvenszeresére is feldúsul. A legtöbb helyen nincsenek tisztítóállomások. Több olyan eset is ismert, amikor az infrastruktúra rendelkezésre áll, de azt költséghatékonyság miatt nem működtetik.

Az Alsó–Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség Környezetvédelmi Laboratóriuma folyamatosan figyelemmel kíséri az élővizek, csatornák és holtágak vízminőségét. Az észlelésekre országos törzshálózati, regionális és helyi jelentőségű mérőpontokon kerül sor, különböző rendszerességgel. A Maros-folyó makói szakaszán országos törzshálózati mintavételi hely üzemel.

A Maros vízminőségének bizonyos javulását jelzi, hogy számos, korábban kihaltnak hitt vagy a folyó bizonyos szakaszairól eltűnt állatfaj újra megjelent, visszatelepült korábbi élőhelyére. A vízminőségére rendkívül érzékeny tiszavirág példányait korábban még Marosvásárhely környékén is megfigyelték, de a kérészfajta a szennyezések következtében teljesen eltűnt a folyóból, az elmúlt években azonban a tiszai torkolat felől fokozatosan visszatelepül, már Arad fölött is előfordul. A Maroson egyre inkább terjedőben vannak a szennyezésre szintén érzékeny más rovarfajok, kagylók, kétéltűek és hüllők.

A mérési eredmények azt mutatják, hogy a folyó vízminősége évszakonként jelentősen változik. Míg télen kifejezetten jónak mondható a víz minősége, a tavaszi időszakban rendkívül sok szennyezőanyag jut a folyóba. Ennek oka, hogy a Maros-völgyében román és magyar oldalon is intenzív mezőgazdasági tevékenység folyik, a tavasszal a földekre kerülő műtrágya, növényvédő- és rovarirtószerek egy része pedig a csatornákon és természetes vízfolyásokon keresztül a folyóba jut. E vegyszerek mellett komoly problémát jelentenek a belőlük keletkező bomlástermékek is, melyek akár mérgezőbbek is lehetnek, mint az eredeti növényvédőszer.

Az elmúlt 20 évben a PET palackok és egyéb műagyag csomagolóanyagok elterjedése miatt jelentőssé vált ezen műanyaghulladékok környezeti terhelése, a folyók nagyfokú szennyezése. A műanyagok - mivel mesterséges anyagok - soha nem bomlanak le teljesen, csak kisebb részekre esnek szét. Az 5 mm alatti nagyságú részek, az ún. mikroműanyagok, melyek bekerülnek a halak,

vízi szárnyasok szervezetébe, mikroszkópikus nagyságú részecskeként az ivóvízbe is. A káros anyagok kioldódása az állati és emberi szervezetben rákot, egyéb betegséget okoznak.

Az SZTE Természettudományi és Informatikai Kar Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszékének kutatói a Maros folyó üledékeit Lippától Makóig vizsgálták. Kimutatták, hogy egy kilogrammnyi mederből származó üledékmintában esetenként akár 40 ezer darab mikroműanyag szemcse is található. Összehasonlításul: az angliai Manchester melletti vízfolyások üledékeiben kilogrammonként legfeljebb 12-25 ezer darab mikroműanyagot azonosítottak az ottani vizsgálatok során.

Forrás: SZTE

A folyókban szállítódó mikroműanyag lerakódhat a mederben és az ártereken is, és jelentős környezeti kockázattal járhat, ugyanis bekerül a talajlakó állatok illetve a folyók fenekén táplálkozó állatok táplálékába, és a tápláléklánc révén az ökoszisztéma egészébe, így akár az emberi szervezetbe is. Ráadásul a felszínükhöz káros anyagok és szennyeződések kötődhetnek, ami tovább fokozza káros hatásukat.

A 2019 óta végzett kutatómunka célja felmérni, honnan érkezik műanyagszennyezés a Tiszába, és hogy alakul annak mértéke a folyó teljes hosszán. A kutatás első eredményei alapján a Tiszán átlagosan 3200 mikroműanyag-szemcse van egy kilogramm partmenti üledékben, míg a mellékfolyók esetében a szennyezettség értéke kilogrammonként 4100 darab. A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság 2004-től tapasztal rendszeresen külföldi eredetű kommunális hulladékszennyezést, leggyakrabban a Tiszán, de időről időre a Szamos folyón is. A szennyezést az váltja ki, hogy a külföldi vízgyűjtőn a lakosság a hullámterén rakja le a háztartási szemetet. Az ott szabálytalanul halmozódó hulladékot a kialakuló árvizek magukkal ragadják és hazánkba szállítják. 2021-ben a kormány 1,3 milliárd forintot biztosított a hulladékmentesítés infrastruktúrájának a fejlesztésére. Árhullám idején a folyamatosan érkező uszadék eltávolítását, a mentesítést technológiai géplánccal, úszólétesítményekkel és a parton lévő munkagépek segítségével, részleges mederelzárással végzik a Tisza és a Szamos bal partján. Ez a védekezés általában napokig, nappali és éjszakai műszakban is folyik, de a hajókkal történő mederelzárás csak jégmentes árvizek esetén lehetséges. A vízből kiemelt uszadékot, hulladékot szelektálják szerves és szervetlen eredetű összetevőkre. Az újrahasznosítást szolgáló szelektív válogatás csak kézi erővel történhet, ezt a PET Kupa bevonásával oldják meg. A vízügy 2022-ben több mint ezer köbméter vegyes hulladéktól tisztította meg a folyókat.

Árvízrendszer

2014-ben elkezdődött árvízvédelmi fejlesztés a Tisza és a Maros folyó bal 2015-re befejeződött. A több mint 1 milliárd forintos uniós támogatásból megvalósult projekt az árvízi biztonság növelését és az árvízi kockázatok csökkentését valósítja meg, ezzel több, mint 65 ezer lakos élet- és vagyonbiztonságát javítja. A védelmi infrastruktúra fejlesztésével a jövőben az árvízvédekezés költségei is csökkenhetnek a projekt által érintett térségben.

Maros menti árvízrendszer

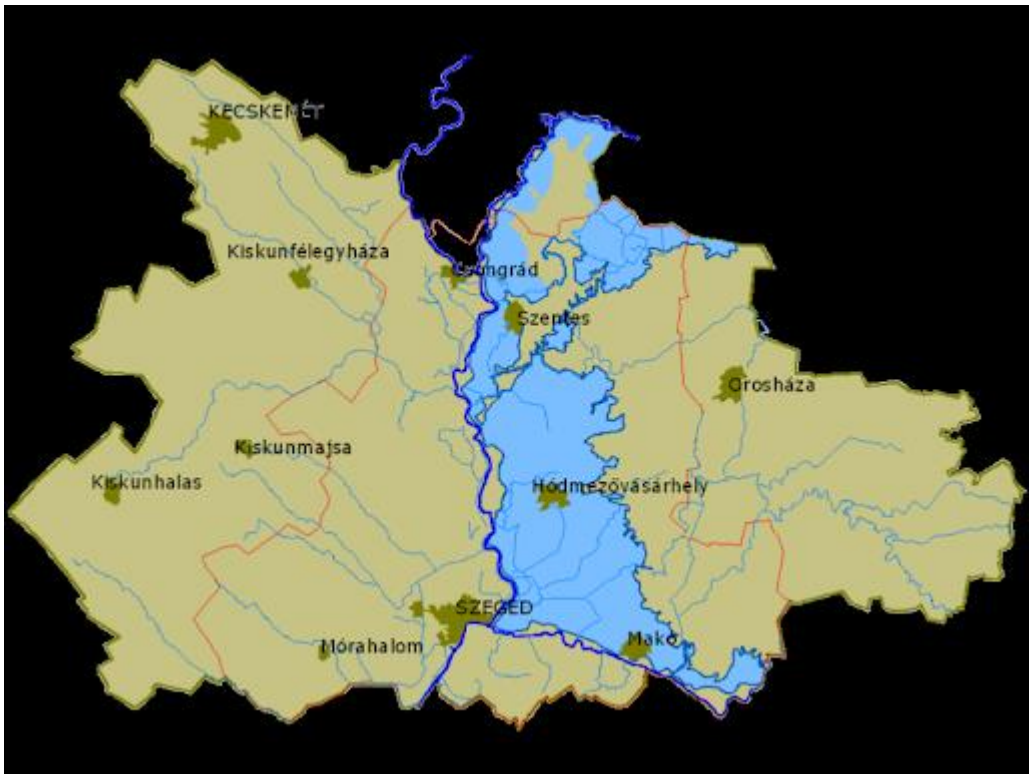

Forrás: ATI-VIZIG

A község területe a 11.03. sz. belvízvédelmi szakasz része, csatornákkal sűrűn átszőtt terület. A külterületen két, az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósághoz tartozó belvízelvezető csatorna található. A Szőreg–Deszk–Kübekházi főcsatorna a 83/1-es öblözet, vagyis a község nyugati részének, a Deszk–Fehértói főcsatorna pedig a 83/2-es öblözet, a keleti terület csapadékvizét és belvizét gyűjti és vezeti a Maros-folyóba. A többi csatorna önkormányzati illetve magánkezelésben van. A 83/1-es öblözet területén átlagosan 2,1 m^3/s az elvezetendő vízmennyiség.

A belterületi csatornákat, vízelvezető árkokat önkormányzati rendelet alapján nagyobbrészt a lakosság, kisebb hányadában a Deszki Település-üzemeltetési Nonprofit Kft. takarítja. A külterületi belvízelvezető csatornák a korábbi években kellő hosszan kiépültek és megfelelő karbantartás mellett alkalmasak a terület belvizének a levezetésére. Az önkormányzati tulajdonú külterületi csatornák takarítására magánszemélyekkel kötöttünk megállapodást, ezzel segítve a rászorulók téli tüzelőjének beszerzését. 2021. október – 2022. május közötti időszakra 5 db megállapodással biztosítottuk a munkálatok elvégzését. A megállapodások száma a vastag fák fogyatkozása miatt évről-évre csökken, az új hajtásokat azonban nem éri meg kitermelni.
Külterületen, Deszk község közigazgatási területén több, állami tulajdonban lévő csatorna is van. Elmondható, hogy e csatornák iszapolására, növényzettől történő mentesítésére csak több évente kerül sor. Tapasztalat, hogy a vízfolyásokon lévő műtárgyak (zsilipek, vízkormányzó elemek) nagymértékben leamortizálódtak. A Deszki Település-üzemeltetési Nonprofit Kft. a belterületen kívül a külterületen, így a 43. sz. főút északi oldalában és a Béke utca mögött is végzi a csatornák takarítását.

Csapadékvíz elvezetés

A belterületen lévő csapadékcsatornák hossza kb. 23.000 fm. Ebből 1.510 fm zárt rendszerű, 2.980 fm mederelemekkel burkolt, valamint a fenékszinten burkolt 10.840 fm, a többi jellemzően lefolyással rendelkező földmedrű árok, vagy szikkasztóárok. A 2010. évben a Kossuth-köz első szakasza, míg a Tisza utca Kossuth-köz felé eső utolsó harmada zárt rendszerűvé került átalakításra. 2012. évben megvalósult a Kossuth utca - Magyar utca kereszteződésében levő, egy szelvény hosszúságú csatorna zárt rendszerűvé tétele, mivel az aszfaltút padkája ezen a területen leomlott illetve keskeny, mely miatt a nyílt, mély árok az úttesten közlekedőkre balesetveszélyt jelentett. A Szegfű-Május 1. utca sarkán és a Dózsa György utcában (Ljubó-kocsmánál) lévő csapadékvíz-átemelő 2014. évben létesült. A beszámolási időszakban feloldásra került a Május 1. - Széchenyi utcai csomópont mobil szivattyúzásának kényszerűsége, mert az előzőkhöz hasonlóan itt is telepített csapadékvíz-átemelő került megépítésre. 2018. évben a Móra Ferenc, a Széchenyi, a József Attila utcákban és a Kertész közben mintegy 730 fm hosszban mederburkolatú vízelvezető árok került kiépítésre. A 2021-ben elnyert pályázati forrásnak köszönhetően 2022. évben az elválasztott rendszerű csapadékvíz-elvezető hálózat felújítása, fejlesztése, nyílt csapadékvíz elvezető rendszer, illetve belvíz elvezető hálózat építése valósult meg mederkialakítással, helyreállítással, műtárgyak átépítésével és helyreállításával. A csapadékvíz elvezetés fejlesztése az alábbi területekre terjedt ki:

- Petőfi utca (Móra Ferenc u. - Béke u. között)
- Arany János utca (Móra Ferenc u. - Zrínyi u.- Béke u. között)
- Zrínyi utca (Petőfi u. - Arany János u. között)
- Széchenyi utca (Móra Ferenc u. - Ősz u.- Dózsa u.- Béke u. között)
- Dózsa György utca (Széchenyi István u. - Damjanich u. között)
- Alkotmány utca (Móra F- Ősz u. - Dózsa György u. között)

- Ősz utca (Széchenyi u.- Alkotmány u. - Magyar u. között)
- Magyar utca (Kossuth u. - Semmelweis u. között), (Május 1. u. – Móra Ferenc u. - Ősz u. között)
- Május 1. utca (Fenyő u. - Magyar u. - Alkotmány u. között)
- Szegfű utca (Kárász u – Május 1 u között).

II. 2. Felszín alatti vizek

A talajvíz mélysége és a talajvíztükör nyugalmi szintje között különbség előfordulhat, általában pozitív, átlagosan 2–3 m. Deszk területén a talajvízszint változásának követése a 491 sz. talajvíz figyelő kútban történik, mely 1954-ben létesült. A sekélyfúrásokban észlelt talajvíz jelentkezési mélysége a község belterületén átlagosan 2-3 m, egyes területeken 3–4 m.
Az Országos Kútkataszter Deszkre vonatkozó nyilvántartása szerint a településen 40 db fúrt kút van, melyek közül kettő már nem üzemel. A kutak talpmélysége 150 m és 300 m között változik.
Külön említést érdemel a New Flowers Kft. fúrt kútja, mely eredetileg szénhidrogén kutató fúrás volt, emiatt talpmélysége 2889 m. Nyugalmi vízszintje 9,7 méter, a kitermelt víz hőmérséklete 78 °C. A kút termálvizét a Kft. üvegházában hasznosítja.

A ***talajvíz*** minőségét döntően az emberi beavatkozások és a természeti tényezők határozzák meg. Az elszikkasztott szennyvizek szervesanyag- és ammónia tartalma a talajvízbe kerülve szennyezik azt. A felszín alatti víz további terhelésének megszüntetése érdekében a településen elkészült szennyvízcsatorna-hálózatot ki kell építeni a Marosmenti lakópark területén is.

A ***rétegvíz-készlet*** az Alföld és Csongrád-Csanád vármegye legnagyobb és földtanilag leginkább védetthelyzetű felszín alatti vízfélesége. A víz minőségileg sok esetben közvetlenül is felhasználható ivóvíz-ellátási célokra, de a megye déli területein, így Deszken is, oldott vas-, mangán-, arzén-, ammónia- és metántartalma miatt - ivóvízként történő fogyasztás előtt - kezelni szükséges. A vízműkutakkal kitermelt víz II. osztályú rétegvíz, ami azt jelenti, hogy a víz a szabvány tűrhető határértékét meghaladó minőségű víz, amely üzemszerű kezeléssel, gazdaságosan ivóvíz minőségőre tisztítható.

Ivóvízellátás
A lakosság vezetékes vízellátása felszínalatti vízkészletből teljesen megoldott. A víztermelő telep a község központjában (Móra utca) lévő 2 db mélyfuratú kútra települ. A telep üzemeltetője az Alföldvíz Regionális Víziközmű-szolgáltató Zrt. A kitermelt rétegvizet továbbítják az ivóvízhálózatba, az el nem fogyasztott mennyiséget pedig a hidroglóbuszba. Az átlagos víztermelés 540 m3/d volt 2013-ban, a kapacitás 1632 m3/d. A nagyobb kapacitásra a szezonálisan felmerülő nagyobb igény miatt van szükség. Az elöregedett elosztó hálózat felújítása elengedhetetlen feladat, melyet a magas hálózati veszteség is indokol. A község vízkészlete védettnek tekinthető.

Az Európai Uniós normák elérése érdekében létrejött a Tisza-Maros Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás, melynek Deszk Község Önkormányzata is a tagja volt. Célja, hogy a Dél – Alföldi Régió Ivóvízminőség-javító Programját koordinálja. A projekt során egy újabb kút fúrása, illetve új víztisztítási technológia bevezetésével oldották meg az ivóvíz vonatkozó kormányrendeletben foglalt határértékeinek a betartását. 2015. évben a projekt részét képező, mintegy 160 m mélységű rétegvíz-kút, illetve 200 m^3 térfogatú víztorony építése megtörtént. A projekt 2016-ra befejeződött és a Társulás 2022-ben megszűnt.

2022. évi kémiai vizsgálatok eredményei

	Ammónia mg/l	Arzén µg/l	Vas µg/l
Települési hálózat	0,02-0,07	1,80-2,53	48,5-62,9
Vízműtelepet elhagyó víz	0,03-0,06	1,77-2,63	10,5-18,0
Rendeletben előírt határérték	0,5	10	200

Forrás: Alföldvíz Zrt.

Az elmúlt évben a táblázatban is foglalt adatok alapján Deszk község kémiai ivóvízminősége minden tekintetben megfelelt az előírtaknak. Ugyanez igaz az ivóvíz bakteriológiai minőségére is. Az ivóvíztisztító technológia utolsó fázisa a tisztított ivóvíz utófertőtlenítése. Ez normál esetben klórdioxiddal történik. Ezen berendezés meghibásodása esetén automatikusan a klórgáz adagolás lép a helyében. Ebben az esetben – az elmúlt félévben szinte alig volt bejelentés e kapcsán – az ivóvíz „élvezeti" értékében történik némi változás. Az előírt vízminőség ilyenkor is megfelel a rendelet előírásainak.

III. A talaj állapota*

A vizsgált terület Csongrád-Csanád vármegyében az Alsó-Tisza vidéken a Marosszög kistájon helyezkedik el. Területe 492 km^2 (a középtáj 32,8%-a, a nagytáj 1%-a).

Domborzat:
A kistáj 78 és 88,4 m közötti tszf-i magasságú, kis átlagos relatív reliefű (átlagérték 0,5 m/ km^2) ártéri szintű tökéletes síkság, amelyet kisebb szigetek tarkítanak. A felszíni formák nagyobb része folyóvízi eredetű; a felszínt a Maros különböző mértékben feltöltődött holtágai, morotvaroncsai fedik. Deszknél gazdag övzátony-generációk képződtek. A lösziszappal fedett ármentes térszínek 2-3 m-rel magasabbak környezetüknél. Helyenként eolikus felhalmozódás is történt. Az ország legmélyebb fekvésű kistája. (Dövényi, 2010)

Földtan:
A mélyszerkezeti viszonyok rendkívül változatosak: a Ny-i rész az Algyői-háthoz tartozik, így itt az alaphegység kb. 4 km mélységben érhető el. A K-i rész már a Hódmezővásárhelyi-árok területére esik, ahol az alaphegység több mint 6 km mélyen van. Erre 2-3 km vastagságban késő-miocén üledékek települtek. Az igen jelentős vastagságú (helyenként 3 km-t is meghaladó) pannóniai üledékekre 200-400 m vastagságban döntően folyóvízi eredetű pleisztocén rétegek telepedtek. Ezek fedője infúziós lösszel, Szőregnél „típusos" lösszel fedett; folyóvízi erózióval kipreparálódott magaslatai Deszktől D-re a felszínen is fellelhetők. Egyébként a felszínt 8-15 m vastagságban holocén üledékek borítják. Jellemző a homokliszt, az ártéri iszap, az agyag, a Maros övzátonysorozatán a homok. A holocén üledéksor alulról felfelé való fokozatos finomodása a folyóvíz szállítóerejének állandó csökkenését tükrözi. (Dövényi, 2010)

Éghajlat:
Meleg, száraz éghajlatú kistáj. Az évi napsütés összege megközelíti a 2020 órát, a nyári 840, a téli 190-195 óra.
A szélsőséges hőmérsékletekben bekövetkezett változások arra utalnak, hogy a klíma megváltozása a meleggel kapcsolatos szélsőségek egyértelmű növekedésével és a hideg szélsőségek csökkenésével jár térségünkben. A XX. század elejétől 2015-ig mintegy 12 nappal több a nyári (Tmax>25°C), és a hőhullámos napok száma (Tközép>25°C) is megnőtt, átlagosan

8 nappal. Az ország középső és dél-alföldi területein a legmarkánsabb a növekedés a legutóbbi évtizedek tendenciáit tekintve, kiterjedt területeken a két hetet is meghaladva. Ezzel párhuzamosan kevesebb a fagyos nap (Tmin<0°C), mint a XX. század elején, országos átlagban jellemzően 14 nappal.

Vizek:

A kistáj a Maros két oldalát kíséri, annak a tiszai torkolatáig. A Maros 754 km-es hosszából 49 km, 30332 km^2-es vízgyűjtőjéből 1885 km^2 hazai terület. A Deszk-Fehértói-csatorna (7 km, 20 km^2), A Szőreg-Deszk-Kübekházi-csatorna (20 km, 93 km^2), pedig D-ről. Az Ószentiváni-főcsatorna (13 km, 26 km^2) már a Tiszába folyik. Száraz vízhiányos terület. Állóvizei jelentéktelenek. 2 marosi holtág területe 3 ha, 4 kis természetes tava együtt 5 ha és 1 kis tározója sem nagyobb 1 ha-nál. (Dövényi, 2010)

Talajok:

A kistáj területe tökéletes ártéri síkság, amelyből a lösziszappal és a lösszel fedett ármentes térszínek, valamint a Maros övzátonyainak homokos üledékei emelkednek ki. A Tisza-öntéseken – a táj területének több mint a felén (53%) – a réti talajok agyag mechanikai összetételűek és savanyúak. Elsősorban (90%) szántóként hasznosíthatók. A jelentős kiterjedésű (31%) nyers öntéstalajok mechanikai összetétele vályog. A kistáj legtermékenyebb talajai a löszön képződött réti (8%) és a mélyben sós réti csernozjom talajok (2%). Mechanikai összetételük vályog, vízgazdálkodásuk kedvező, termékenységük a humusztartalom (2-4%) függvénye is. (Dövényi, 2010)

A talajokról általában elmondható, hogy talajképző kőzetük glaciális, alluviális üledék; fizikai féleségük az agyag és a vályog között ingadozik; közepes víznyelésű és vízvezető képességű, erősen víztartó talajok; kémhatásuk gyengén savanyú; szervesanyag-készletük 50–100 t/ha között mozog. Deszk területén található talajok az alábbi három főtípusba sorolhatóak: réti talajok, öntés talajok, szikes talajok.

Közlekedés:

Arteriális közlekedési hálózati helyzetű, egy forgalmi tengelyű terület. D-i részét hosszan szeli át a 43. sz. főút, és az Újszeged-Kétegyháza egyvágányú vasúti mellékvonal Deszk és Nagylak közötti szakasza. Állami közútjainak hossza 120 km, amelyből 33 km (27%) másodrendű főút. Főút menti településeinek aránya 58%. (Dövényi, 2010)

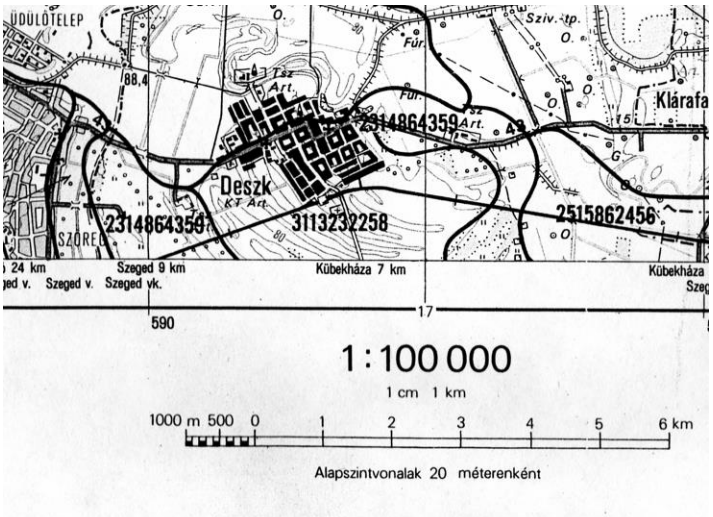

1. ábra Kivonat Deszk községre vonatkozóan az M 1:100000 Agrotopográfiai térképből

Területhasználat:
A község közigazgatási területe 5205 ha, ebből belterület 262, külterület pedig 4943 ha. A község területén a történelmi időkben sem volt jellemző a tanyavilág. A tanyák száma soha nem haladta meg a 200-at, jelenleg 22 található a területen.
Deszken a területhasználat az utóbbi években jelentősen nem változott. A szántó és a legelő művelési ág aránya 0,2 %-kal csökkent, míg a kivett és az erdő művelési ág területeinek aránya 0,2 %-kal nőtt.
(* Forrás: Gyüre Ildikó: Közlekedés eredetű nehézfémek vizsgálata Deszk község talajában a 43 sz. főútvonal mentén, szakdolgozat 2011.)

Egyéb terület, erózió
Konkrét talajszennyező forrásként meghatározóak a házi emésztők és szikkasztók, valamint az illegális hulladéklerakó helyek, melyek rekultivációja igen fontos feladat. A település lakóparki területén nem épült ki a kommunális szennyvízelvezetés, ezért az újabb építkezéseknél tapasztalható, hogy az építtetők a zárt szennyvíztároló helyett inkább a házi szennyvíztisztító berendezés telepítését választják, szikkasztócsöves elhelyezéssel. Ez a megoldás környezetvédelmi szempontból megnyugtató, mert kizárja az elvileg zárt, de olykor áttört falú tárolók működtetését, amelyek tisztítás nélkül engedik a környezetbe a szennyvizet.
A talaj eróziója Deszk térségében is jelentkező probléma, ennek elkerülése érdekében a mezővédő fasorok telepítése lehet megoldás. Kisajátítás jogcímén önkormányzati tulajdonba került a Maros menti lakópark és a Jakabb Gyula utca mentén elhelyezkedő üres ingatlan, melyen közösségi tér (kültéri fitnesz park, füves focipálya) lett kialakítva A terület fásítása 2016-ban a baba-fák elültetésével megkezdődött, mely 2021-re fejeződött be 37 db fa elültetésével.

IV. Táj, természeti értékek
Deszk déli közigazgatási határán húzódó tiszai övzátonyok láthatók, melyek egészen a település alá benyúlnak. Ezek sok esetben az esetleges belvízveszélyes területeket is kijelölik.
A táj elemei közé tartoznak az ártéri ligeterdők, melyeken napjainkban szintén megfigyelhetőek a táj degradálódásának jelei. Egyre több ártérben a fűz-nyár (puhafás) ligeterdőket tölgy-kőris-szil (keményfás) erdők váltják fel, ami a szárazabbá válás jele. Deszk esetében ez a tendencia még nem, vagy nagyon csekély mértékben jelentkezik.
A község területén található természetvédelmi értékek a kunhalmok
A település egyik legfontosabb természeti értéke a Maros-holtág, melyet horgásztóként hasznosítanak.
Az 1-es és 2-es tó a 'Maros Ponty' Horgász Egyesület tulajdonában, a 3-as tó a Fix Ponty Kft. tulajdonában van. Aktív horgászati tevékenység az 1-es és 3-as tavakon folyik. A 3-as tó medrének és partfalának rendezése a közelmúltban megtörtént, míg az 1-es és 2-es tó esetében komolyabb partfalvédelmi és vízminőség megőrzési tevékenységek váltak szükségessé. Mindhárom tó esetében a vízutánpótlás megoldása sürgető feladat.
Deszk területén található Natura 2000 által érintett földterület.
A helyi védelemre érdemes terület a községben a Gerliczy-kastély parkja és kertje. A fák pótlása a kastélykertben szakképzett kertész irányításával folyamatosan történik. A kastélykert történeti kertnek minősül, országosan is számottevő kerti struktúrákkal, amelyek védelme, ill. szükség szerinti rekonstrukciója ajánlott.

A község észak-keleti részén, a Maros töltése mellet a gátőrház közelében található egy tekintélyes kocsányos tölgyfa, mely a helyi lakosok elmondásai szerint 300-400 éves. 2015. évben pályázatot nyújtottunk be az „Év fája" cím elnyeréséért, a döntőbe jutást követően a megtisztelő 5. helyezést érte el a fa. A fa közvetlen környezetét az önkormányzati Kft. kitakarította, rendbe tette. Szakember segítségével a fa koronája és törzse metszésre, illetve leápolásra került, így annak állagmegóvása biztosított. A Magyar Faápoló Egyesület, a Soproni Erdészeti Egyetemmel fejlesztett egy programot/alkalmazást, mellyel kiszámítható az adott fa eszmei faértéke, és az ökológiai szolgáltatása.

A deszki „Matuzsálem" adatai a következők:
Faj: kocsányos tölgy
Kor: kb.: 300év
Magasság: 27m
Kerület: 635cm
Értéke: 225.000.000Ft

Teljes korona térfogat: 4846.59m3
Aktív korona térfogat: 1211.65m3
Aktív lombfelület: 4846.59m2

Egy vegetációs időszakra vonatkozóan:

CO2 megkötés: 589.72kg
O2 termelés: 649.75kg
Por megkötés: 4498.24kg
Párologtatás: 46981.63liter

Az önkormányzat a lezárt római katolikus temető tölgy- és vadgesztenye fasorait helyi természeti védelemben részesítette 2006. évben. 2017. évben is pótlásra kerültek azon gesztenyefák (5 db),

amelyek az I. világháború áldozatai emlékére ültetettek. 2017. évben szakember segítségével az elöregedett fák kezelése megtörtént, a kezelés után a beteg fák eltávolítását is elvégeztük, melynek pótlásáról 2018. év tavaszán gondoskodtunk.

Az Önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a község területén a parkosítást, a meglévő zöldterületek gondozását. A község közterületeit a Deszki Település Üzemletetési Nonprofit Kft. gondozza. Az UMVP. III. tengely „Falufejlesztés, falumegújítás" sikeres pályázat során lehetőség nyílt 224 db facsemete Széchenyi utcában történő elültetésére, valamint mintegy 1300 cserje és 200 facsemete Alkotmány utcában történő telepítésére. Szeged felől a településre érkezve az út jobb oldalán előnevelt platánfák kerültek elültetésre, míg a másik oldalon díszcseresznye fák lettek telepítve oly módon, hogy közöttük összefüggő gyöngyvessző cserje-sor lett elhelyezve. A projekt részeként megvalósult a Szabadidőpark parkosítása is. A kialakított két játszótéren/kalandpályán és 122 db fát és 610 cserjét ültetése történt meg néhány éve. A kipusztult facsemeték gondozása, pótlása folyamatos.

Saját forrásból az Alkotmány utca fásítása, egységes utcaképének kialakítása folytatódott. 2017-ben újabb 25 db vörös levelű díszszilva fát ültettek el a Deszki Kft. dolgozói, a meglévő, csúnya összképet adó fák/cserjék kivágását követően.

2022-ben is folytatódott a népszerű babafa-ültetés. Az újonnan épült bölcsőde udvarára, valamint az intézmény előtti közterületre (Ősz utca) mindösszesen 22 db gömbkőris fa lett elültetve.
A Magyar utcában Településfásítási Program 2021/2022 pályázat keretében 24 db puszta szil facsemetét ültetett el az Önkormányzat, a veszélyes, kiszáradt fák eltávolítását követően. A fásítás önerőből tovább folytatódik.

Kormányrendelet rendelkezése alapján jegyzői hatáskör a közterületen lévő fák kivágásának az engedélyezése, továbbá a kastély kertjében lévő fa kivágásának engedélyezése. 2022. évben 22 lakosságiengedély került kiadásra.

V. Élővilág

Deszk község területén a víz volt a legfontosabb tájalakító természeti tényező. Ennek megfelelően mocsári tölgy-, kőris- és juharerdők borították a területet.
Mára a folyószabályozás és a belvízrendezés hatására csak egyedi esetekben találhatunk a Maros hullámtéren mocsártölgy-erdőt. Az átalakított tájban tiszta törzsállományú füzesek és ültetett nemes nyárasok, valamint telepített tölgyesek díszlenek. A hullámtéren kívül kis foltokban találhatók erdők, illetve fasorok, melyek állományában elsősorban az akác és valamelyik hazai nyár dominál. A megmaradt vizes területeken (kubikgödrök, csatornák, holtágak) ma is a nád és a gyékény az uralkodó.
A táj átalakításával az állatvilág is jelentősen megváltozott. Korai feljegyzések a területen élőemlősállatok közt említik a rókát, a farkast, a vidrát, a vadmacskát és a hódot. Mára az emlősök közül az őz, a nyúl, az ürge, a mezei pocok, valamint a csatornák mentén a hörcsög és a vakond található meg. A madarak közül a fácán, a fogoly, a fürj, a varjú és a gerle tartozik a helyi állatvilághoz és a táj arculatához.
A Maros folyó partszegélye nyújt élőhelyet egy igen ritka és meglehetősen bizarr küllemű légyfajunknak. A nyelesszemű legyek (Diopsidae) családjába tartozó új fajt 1997-ben írták le (Papp és társai) és az európai nyelesszemű légy (Sphyrocephala europaea) nevet kapta.

Az első ebösszeírásra 2013-ban került sor Deszken, 2021-ben immár a 3. került lefolytatásra. Az ebből kialakult ebnyilvántartásunk alapján településünkön 413 kutya él. Az általunk vásárolt chipolvasóval lehetővé vált, hogy a Hivatal ellenőrizni tudja a chip-ek meglétét, valamint hozzáférést kaptunk az állatorvosok által vezetett PETVETDATÁ-hoz, melynek előnye, hogy ha kóbor kutyát találunk Deszken, s leolvassuk a chip számát a nyilvántartásban meg tudjuk találni a deszki tulajdonost. 2022 áprilisában önkormányzatunk szerződést kötött a Konrad Lorenz Természet- és Állatvédő Egyesülettel a község közigazgatási területén kóborló ebek befogásával, őrzésével, értékesítésével vagy ártalmatlanná tételével kapcsolatos feladatok ellátására a vonatkozó állat-egészségügyi szabályok alapján.

2014. február 17-én szerződést kötöttünk az ATEV Fehérjefeldolgozó Zrt.-vel, mely alapján vállalja a Deszk területén lévő állati melléktermék, állathulla elszállítását és azt a hatályos jogszabályoknak megfelelően kezeli.

VI. 4. Zaj- és rezgésterhelés

Lakossági panasz nem vagy csak igen ritkán érkezik az önkormányzathoz ilyen ügyben. A zajjal kapcsolatos helyi szabályozásról a helyi környezet védelméről szóló 8/2005. (IV. 04.) Ör. rendelkezik.
Az M43 autópálya megépítésének a hatására jelentősen csökkent az átmenő forgalom településünkön, így ezáltal a település zaj- és rezgésterhelése.
A nem közlekedési eredetű zajterhelések közül Deszk esetében az üzemi és szabadidős létesítményből, tevékenységből származó zaj nem jellemző, ennek határértékei a településen nappal 50, éjszaka 40 dB. Az építőipari kivitelezések során keletkező zajterhelés maximuma a terhelés hosszától függően 65-tól 40 dB-ig terjedhet. A kivitelező kérésére ezek a határértékek átmeneti időszakra - módosíthatóak.

VII. 5. Hulladékgazdálkodás

Kommunális hulladék kezelése:

Deszken a község délkeleti szélén található a régi hulladéklerakó telep, a lakott területtől kb. 200 méterre. A felhalmozódott szemétdombban komposztálható növényi maradványok, üveg, gumi, fólia, fémhulladék, építési törmelék, veszélyes hulladék, stb. található összekeveredve. A lerakó nincs szigeteléssel, szivárgó rendszerrel ellátva - nem a mai, környezetvédelmi követelményeknek megfelelően alakították ki - jelenleg már nem üzemel. A deszki hulladéklerakóra beszállítás 1999 óta nem történt, az önkormányzat 2000-ben véglegesen bezárta a lerakót. A depónia egy elkészült tanulmány alapján talajvízzel nem érintkezik, a területen számottevő szennyezés nem észlelhető. A telep rekultivációja megtörtént. Az elkészült munkálatokat az ATIKTVF jóváhagyta. A hatóság

előírta az évenkénti felülvizsgálatot, amely ellenőrzések, megfigyelések, megfigyelő-kutak vízvizsgálatából tevődik össze. Erre a munkára szakértőt kértünk fel. A vizsgálat eredménye megfelelő volt, a hatóság a benyújtott dokumentáció megállapításait elfogadta. A depónia és övárok állapota megfelelő, illegális hulladék-elhelyezés a bezárt telepen nem történt. A telepen az utolsó fa és cserjepótlás is megtörtént. A gyom rendszeres vágását a Deszki Település-üzemeltetési Nonprofit Kft. végzi el.
A hulladékszállítási közszolgáltatás igénybevétele kötelező a lakosok számára, melyet a Szegedi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. végez.
A község területén időnként kialakuló illegális hulladéklerakókat Hivatalunk figyeli és ellenőrzi. A Deszki Település-üzemeltési Nonprofit Kft. folyamatosan végzi az illegális hulladéklerakók felszámolását, továbbá a „Föld Napja" alkalmából a Vadásztársaság tagjai és egyéb önkéntesek több száz zsák szemetet gyűjtenek össze minden évben a külterületi erdősávokból, földekről, gyepekről.
2018. január 1-től – a Szolgáltató kérésének és a Képviselő-testület döntése alapján- a lomtalanítási szolgáltatást házhoz menő lomtalanítással, illetve azon ingatlanok esetében, melyek gyűjtőjárművel nem megközelíthetőek gyűjtőpontra kihelyezett konténerrel - kezelő biztosításával – látja el a Közszolgáltató. A nem veszélyes, háztartási hulladék részét képező lomhulladék szervezett összegyűjtéséről, elszállításáról a közszolgáltatásba bevont bel- és külterületen évente egy alkalommal március 15. és november 15. közötti időszakban gondoskodik.
2020 októberétől a kommunális hulladék elszállítása a kiskertek (zártkert) területéről is biztosítva van, köszönhetően a pályázati forrásból megvalósuló mart aszfaltos út építésének.

Szelektív hulladékgyűjtés

A kialakított hulladékudvar és hulladékszigetek „átmeneti lerakó" funkcióval biztosítják a hulladékok alapvető szelektivitását, egyfajta begyűjtő hálózatot alkotva. 2011. évben a gyűjtőszigetek számát a felére csökkentettük, mivel a lakosság egy bizonyos része nem rendeltetésszerűen használta azokat. 2012 tavaszától beindult a szelektív hulladékgyűjtés településünkön. A Szolgáltató kéthetente gyűjtötte be a lakosságtól a bezsákolt, újrahasznosítható hulladékot. Elmondható, hogy a kezdeti érdektelenség után egyre többen helyezték ki a megadott időpontban a hulladékot. Több alkalommal a Deszki Tükörlap hasábjain ösztönöztük a településen élőket a szelektív módon való hulladékgyűjtésre. A szelektív hulladékgyűjtés fontossága abban áll, hogy ha az eddig előállított anyagokat, melyek nem, vagy hosszú távon bomlanak le, azokat újra fel lehet használni. Ipari módszerekkel a már elhasználódott csomagoló anyagból is új, használható termék készül. Ezzel energiát spórolunk meg és nincs szükség a természetes környezet felbolygatásához, azért hogy nyersanyagokat nyerjünk. A Hulladékgazdálkodási Társulás keretében önkormányzatunk KEHOP pályázaton vett melynek köszönhetően 2020. nyarán minden, a nyilvántartásban aktívan, előfizetőként szerepelő lakos átvehette a szelektív hulladékgyűjtésre szolgáló „sárga kukát". A deszki közintézményekben a szelektív hulladékgyűjtés jelen van, az iskola, az óvoda és a bölcsőde, valamint a szerb iskola és óvoda is tevékenyen részt vesz ebben.
2019. évben Önkormányzatunk a KEHOP-1.2.1.-2018-00042 „Helyi klímastratégia kidolgozás és szemléletformálás Deszken" megnevezésű pályázaton nyert, mely alapján elkészül a település klímastratégiája, helyi szemléletformálás, tudásmegosztás, médiakampányok, tanulmányi versenyek lesznek lebonyolítva, melyek remélhetőleg segíteni fognak a lakosság szemléletformálásában a hulladékgyűjtés területén is. A Klímastratégia anyaga elkészült.

A KEHOP-3.2.1-15—2016-00006 azonosító számú projekt során Önkormányzatunk 200 db házi komposztálót kapott a Szegedi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft-től, melyek jelentkezési sorrend alapján a lakosságnak ki lettek osztva.

Veszélyes hulladék:
A község területén elsősorban a háztartásokban keletkező veszélyes hulladékokkal kell számolni, illetve a település mezőgazdasági jellegéből adódóan növényvédőszer maradványokra, fóliákra, valamint műhelyekből kikerülő festékes dobozokra lehet számítani. Ezek szelektív gyűjtését meg kell oldani.
Emellett meg kell említeni az állati hullákat, melyeket korábban a dögkútra lehetett elszállítani, amely 2008. július 01.-től nem üzemel Jelenleg az állati hullák (saját) elszállításáról a tulajdonos köteles gondoskodni.
Magánszemélyek az elkülönített, frakciónkét szétválogatott (szelektív) hulladékot, lakossági eredetű, háztartási mennyiségű veszélyes hulladékot, valamint a szervezett közszolgáltatásba nem kerülő, egyéb szilárd hulladékot, tehát amit a rendszeres szállítás során nem tudunk elszállítani (pl. mezőgazdasági fóliát, fanyesedéket, építési törmeléket, lomokat, stb.), a hulladékátvevő helyeken (hulladékudvar) elhelyezhetik.

VIII. 6. Szennyvízkezelés

Csongrád-Csanád vármegyében a települések csatornázottsága, a csatornahálózatba bekapcsolt lakások száma jelentősen elmarad a vezetékes vízellátásba bekapcsolt lakások számától, vagyis a közműolló nyitott. Deszk településen a szennyvízcsatorna beruházás kapcsán 2007. év végére (az akkori belterület alapján) csaknem 100%-os lett a csatornázottság, így a közműolló mutatói is pozitív irányba változtak. Az ISPA projekt keretében készült el Deszk, Kübekháza, Tiszasziget és Újszentiván községek csatornázása és a szegedi biológiai szennyvíztisztító telep, aminek következtében teljesülnek a befogadó Tisza folyóra előírt környezetvédelmi előírások. A szennyvíz beruházás a Marosmenti lakópark területén található ingatlanokra nem terjedt ki, mivel a csatorna tervezés időszakában a területen még nem voltak lakóingatlanok. Ennek a területnek a csatornázása továbbra is feladatként jelentkezik. További ilyen jellegű igény az Oroszhegyi és a Szegfű utca szennyvízcsatornázása. Deszk Község Önkormányzat Képviselő-testülete 2018 áprilisi döntése alapján úgy határozott, hogy Szőregi sor – Juhász Gyula utca – Tömörkény István utca – Mikszáth Kálmán utca – Gerliczy Ferenc utca – Bálint Sándor utca – Radnóti Miklós utca – Jókai Mór utca – Ady Endre utca – Jakabb Gyula utca, Szegfű utca, Oroszhegyi utca és Páva utca szennyvízcsatorna hálózat fejlesztés vízjogi létesítési engedélyezési tervdokumentáció és projekt előkészítés tárgyban vállalkozási szerződést köt SZVMF Szegedi Víziközmű Működtető és Fejlesztő Zrt-vel. A tervek elkészültek, az illetékes hatóságok azt jóváhagyták. Önkormányzatunk az elmúlt években több alkalommal kereste forrás reményében az illetékes

szakminisztériumokat. 2019 novemberében a Belügyminisztériumtól kapott tájékoztatás szerint EU-s pályázati forrás jelenleg nincs, így a fejlesztések megvalósítására a 2021. utáni támogatási időszakban kerülhet sor, azonban ennek pályázati feltételei jelenleg még nem ismertek. Ahhoz, hogy majd pályázni tudjunk, szükségessé vált az önkormányzatnak egy ún. agglomerációs felülvizsgálati kérelmet elkészítenie és benyújtania az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósághoz. Ezt a kérelmünket a Belügyminisztérium 2022-ben elfogadta és jóváhagyta.
A bevizsgált szennyvízminták alapján megállapítható, hogy nem minden esetben csak kommunális eredetű szennyvíz kerül az elvezető rendszerbe. Megállapítható, hogy az ammónia terén történő túllépés az állati eredetű (trágyalé). A SZOE túllépésének oka pedig a zsírok, olajok bejuttatása a rendszerbe. Ezek mellett folyamatosan tapasztaljuk bizonyos használati eszközök (cipő, ruha, ház körüli egyéb) bejuttatását, mely elsősorban az elvezetés (dugulások, szivattyú megszorulások) folyamatosságát akadályozzák.

IX. A 2005-ban jóváhagyott program megvalósulásának értékelése

Deszk Község Önkormányzata által a 2005-ben elfogadott Települési környezetvédelmi programban megfogalmazott programok, azokon belüli feladatok nagy része részben, vagy egészben teljesült, egy részük folyamatban van. Pozitív eredményként értékelhető mindez, hiszen kistelepülések esetében sajnos sokszor a működési, fenntartási problémák mögött héttérbe szorulnak a környezetvédelem, a fenntarthatóság szempontjai
A jelen állapotok és megváltozott körülmények lekövetése miatt Önkormányzatunk új környezetvédelmi programot készíttetett, melyet a Képviselő-testület. 34/2018. (II.26.) önkormányzati határozatával jóváhagyott.

Deszk, 2023. január 17.

Király László
polgármester